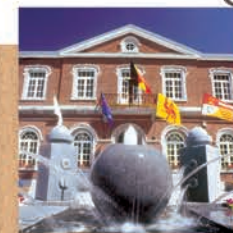
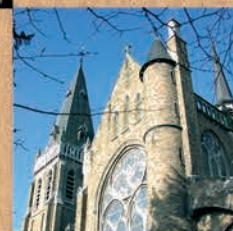

'n Rondje

Aubel

Een eerste kennismaking van het **culturele erfgoed** en de **geschiedenis** van het **centrum van Aubel**

WALLONIË. OMRINGT JE MET WARMTE.

Historisch overzicht van Aubel

- de eerste eeuwen** Het met bossen bedekte grondgebied van Aubel maakt deel uit van het domein van de Gallo-Romeinse villa van Furo ('s-Gravenvoeren), dat later resp. een Merovingisch en Karolingisch paleis zal worden.
- rond 1076** De paltsgraaf Herman, grondbezitter van het gebied, laat er een burcht bouwen om zijn domein te beschermen: dit is het kasteel van Dalhem op een steile rots tussen de riviertjes Berwinne en Bolland gelegen. Het Graafschap van Dalhem waar Aubel en omgeving van deel uitmaken is ontstaan.
- 1216** De cisterciënzergemeenschap van Hocht, vlakbij Maastricht, verhuist naar de oevers van de Berwinne, die Val-Dieu zal worden. Sindsdien staat hier de cisterciënzerabdij Notre-Dame du Val-Dieu (Onze-Lieve-Vrouw van Godsda) die bij de buurprinsen Lotharius I, Graaf van Dalhem en Hendrik III, Hertog van Limbourg, in de gunst zal komen.
- (mei-oktober) 1248** De naam "villa de Able" verschijnt voor de eerste keer in een handvest van de abdij van Val-Dieu: de kasteelheer Thierry d'Eynatten staat het tiendenrecht van Aubel af aan de zogenoemde abdij. Een bewijs dat deze locatie bewoond is en zelfs sinds een zekere tijd want er worden al vrij hoge belastingen geïnd.
- 1333** Een "dienende" priester wordt vermeld als vast aangestelde of inwonende vicaris.
- 1391** Oprichting van de parochie van Aubel met een eerste pastoor die de naam "Dominus Petrus" draagt. Dit is abbé Pierre!
- begin 15de eeuw** Oude schrijvers maken vermelding van de oprichting in de tijd van de hertog Jan van Brabant van een boogschuttersgilde bestemd voor de bescherming van het plaatsje. In 1586 wordt een nieuwe gemeentemilitie, een leger van haakbuschutters, opgezet. Dit wordt beschouwd als de directe voorloper van de Koninklijke Sint-Hubertusvereniging.
- 28/08/1630** Koning Filip IV van Spanje verleent aan de inwoners van Aubel het zeer begeerde recht om een wekelijkse vrije markt te houden waar "alle handelaren, zowel onze onderdanen als van buitenaf en alle andere mogen gaan en komen, verblijven en allerlei legale handelswaar mogen verkopen, ruilen". Dit is het begin van de markt van Aubel, vandaag nog zeer actief en drukbezocht.
- 1647-1648** Oprichting van de parochie van Saint-Jean-Sart, ontstaan uit een verbrokkeling van de parochie Sint-Maartens-voeren. Er zijn dus twee parochies in het binaat van Aubel: dat van Aubel en dat van Saint-Jean Sart. De eerste vermelding van het gehucht Saint-Jean Sart dateert van 1216, in het eerste handvest van de abdij van Val-Dieu.

18de eeuw Gezien het grote succes van de markt van Aubel worden de marktpleinen aangelegd met winkels en herbergen in prachtige pandjes die rijk versierd zijn met hardsteen en kenmerkende gevelstenen. In 1760 wordt hier ook de "édicule" (een soort beeldkapelletje) van Sint-Hubertus en Sint-Nicolaas, de beschermheiligen van de plaatselijke handel geplaatst.

1830 België wordt onafhankelijk. De gemeente Aubel wordt aan de Provincie Luik geannexeerd en wordt hoofdstad van een kanton.

eind 19de eeuw De achteruitgaande graanmarkt wordt al snel vervangen door een markt waar behalve de talrijke kraampjes ook vee, boter en eieren worden verkocht. Een markt die nu iedere dinsdag op de pleinen van het plaatsje wordt gehouden. De "boter van het Land van Aubel" is snel in heel België bekend.

1899 De eerste herdenkingsfeesten van het gilde "Confrérie du Saint-Rosaire" dat rond 1636 wordt opgericht en in 1824 opnieuw wordt georganiseerd. Alle straten van het plaatsje worden versierd en er wordt een grote optocht gehouden. Deze festiviteiten zullen in 1924 en 1949 opnieuw plaatsvinden. In dat jaar worden ook de "Scenische Spelen" georganiseerd, een grandioze representatie op een groot podium met scènes uit het leven van Christus. In 1951, 1956, 1962 en 1967 worden deze "Spelen" wederom georganiseerd.

1907-1910 Bouw van de neogotische kerk nog steeds gewijd aan Sint-Hubertus: de lijnen van het bouwwerk zijn imposant en de collectie gebrandschilderde ramen van de meester-glaswerker Camille Ganton-Defoin is uitzonderlijk mooi.

1914-18/1940-45 De moeilijke tijden, veroorzaakt door de internationale conflicten. Voor de bevolking van Aubel betekent dit veel leed en pijn en in het bijzonder voor degenen die een naaste hebben verloren of die meerdere jaren in een concentratiekamp hebben doorgebracht.

1986 Oprichting van de vzw "Pays d'Aubel" onder de impuls van de drie belangrijkste bedrijven in het plaatsje: de ciderfabriek van Stassen, de siroopmakerij van Meurens en slagerij Detry. Het succes is zo groot dat het Land van Aubel synoniem wordt van kwaliteitsproducten en dat de slogan "Producten van Aubel, niet te evenaren!" tot ver over de grens wordt gezongen.

2000 Officiële opening van de vernieuwde pleinen in het stadje, aangepast aan het huidige leven en in perfecte harmonie met de oude aankleding van deze eerbiedwaardige marktpleinen.

Wat u op de pleinen niet mag missen :

Markt met streekproducten
elke dinsdag- en zondagmorgen

Kermis van Aubel
de 2de zondag van juni
en de daarop volgende dagen

Rommelmarkt van Aubel
de zondag die het dichtst
bij 21 juli ligt

Kunstschilders in de straat
de 1ste zondag van september

Sint-Hubertusfeesten
(met o.a. zegening van dieren)
de 1ste zondag na 2 november
en de daarop volgende dinsdag

Office du Tourisme du Pays d'Aubel

Place Nicolaï, 1 • B-4880 Aubel

T. : +32 (0)87 68 01 39 • F. : +32 (0)87 68 82 95

tourisme@aubel.be • www.aubel-info.eu

Met de steun van Commissariat général au Tourisme de la Région Wallonne

Concept & Druk : alchimie.be

Teksten : © Thomas Lambiet

Foto's : © Fabien Godelaine • Photo Gilman Herve/Aubel • Jean-Louis Carpentier • Alain Boos

'n Rondje Aubel

Start bij het **gemeentehuis** (dienst voor toerisme) **1**, een gebouw in eclectische bouwstijl uit de 19de eeuw waarvan de drie middentraveeën bekroond zijn met een vooruitspringend fronton om het gebouw een indrukwekkender karakter te geven, een soort antieke triomfboog. Dan linksaf gaan. Langs de place **Ferdinand Nicolaï**, de oprichter van een stichting ter ere van de jonge leerling-werkers lopen en u via het trottoir aan de linkerkant naar de place **Antoine Ernst** begeven. Dit plein werd zo genoemd naar een inwoner van Aubel en minister van Justitie van 1834 tot 1839. Op nummer 9 staat maison **Moreau** **2**, een woning in Lodewijk XIV-stijl met een dorpel in roze marmer van Baelen. Aan de overkant, op nummer 16, het voormalige "**Hôtel du Nord**" **3**, eveneens in Lodewijk XIV-stijl en gekenmerkt door de symmetrie van de gevel en de vensters met bovendorpel in accoladeboog en een vooruitspringende sluitsteen. De 'rue de la Station' inlopen en via het linkertrottoir vervolgen. Op nummer 2 staat een imposant pand **4** met vijf traveeën in klassieke stijl uit 1799, met een monogram voor Christus op de bovendorpel. De **Pastorie** **5** op nummer 10 is een bouwwerk van omstreeks 1720 zoals men van de muurankers 7 en 2 op de gevel kan afleiden. Het is de voormalige woning van een graanhandelaar. De tweede verdieping werd pas later gebouwd, zoals te zien aan de andere steensoort die op de zijgevel is gebruikt, waar ook nog het oude zolderluik en de overblijfsels van de katrol waarmee de zware zakken graan naar boven werden gehesen te zien zijn. Vroeger was Aubel de belangrijkste plaats voor de graanhandel in de streek en zelfs daarbuiten. Daarna het straatje ingaan dat langs de puntgevel van de pastoorswoning komt en het antieke **Kerkhof** **6** binnenlopen. Het lijkt of u zich hier in een museum van de grafsteen bevindt: er zijn kruizen van de 16de tot de 20ste eeuw te zien. De opmerkelijkste grafstenen zijn in gotische stijl, versierd met een scapulier, een kroon of sprekende wapens (de naam van de familie wordt in het schild verwerkt)... en bezienswaardig is ook het enorme neogotische graf van de familie Snoeck. **De kerk van Sint-Hubertus** **7** is zeker een must: een enorm bouwwerk in neogotische stijl gebouwd tussen 1907 en 1910 naar een ontwerp van de architect Emile Deshayes. De buitenkant heeft een indrukwekkend aanzien met een hoge hoofdbeuk, een breed transept en een zestig meter hoge klokkentoren. De binnenkant valt op door de grootte van het schip, de eenvoud van de lijnen en de harmonie van de verhoudingen. Maar vooral het grote aantal en de bonte kleuren van de brandgeschilderde ramen van de kunstenaar Camille Ganton-Defoin maken dit gebouw tot één van de juwelen van de neogotische kunst in de provincie Luik. Het kerkhof weer verlaten via de uitgang vlakbij de toren en de trappen naar de rue de Battice afgaan. Rechtsaf gaan tot de oude herberg "**Au Vieil Aubel**" **8**: een gebouw met voor- en zijgevel in vakwerk. Op de bovendorpel is het jaartal 1700 te lezen, maar het gebouw is nog veel ouder en zou deels van de 16de eeuw zijn. Vervolgens de linkerstraat, rue de Gorhez (oude kippenstraat!) inlopen. Maison **Herzet** **9** op nummer 7 is een groot gebouw uit de 18de eeuw: een bordes leidt naar een deur met fijne stijlen en bovendorpel, sommige diep ingesneden, andere schuin toelopend, waarboven een ovaal bovenlicht. De rechthoekige vensters in Lodewijk XIII-stijl zijn hoog en smal (vroeger met twee openingen).

Aan de overzijde van de straat, op nummer 2 staat maison des **Sœurs** **10**. Deze uit de rij gelegen woning heeft een gevel in Lodewijk XIV-stijl (1769), de meest voorkomende in Aubel. Zeer opvallend zijn de bovendorpels met accoladeboog en sluitsteen, de bovendorpels bekroond met lijstwerk op de twee eerste verdiepingen en het houtwerk van de deur met bovenaan een opgevouwen waaier en onderaan een rechthoekig paneel met twee volgens de diagonalen gekruiste pijlen. Op de bovenste verdieping zit nog een luik dat diende om de graanzakken naar de grote zolder van deze rijke koopmanswoning te hijsen. Teruggaan naar de place Antoine Ernst via het linkertrottoir. Maison "**A l'Empereur**" **11** op nummer 29 is het geboortehuis van minister Antoine Ernst (1796-1841). De bovendorpels zijn nog steeds in Lodewijk XIV-stijl, met sluitsteen. Men kan ook een gevelsteen zien waarop een vorst met lange haren en een platte hoed en een scepter is afgebeeld: misschien Jozef II? In het dorp Aubel is het grootste aantal oude gevelstenen van antieke herbergen of winkels te zien. Het **Monument aux morts** **12** (dodenmonument) dat in 1921 werd ingewijd, is het werk van Fernand Heuze, een beeldhouwer uit Verviers. Hij heeft een klarenblazer uitgebeeld. Het is een soldaat van de 12e de Ligne, het regiment waar tijdens de Eerste Wereldoorlog de meeste mensen van Aubel bijhoorden. Het trottoir tot onderin het dorp volgen. Links, het enorme neoklassieke maison **Hupperts** **13** of "**Palais de l'Industrie**" (industrie paleis), gebouwd in 1885. Dit was een supermarkt in een kleine provinciestad: niet alleen een echte uitdaging, maar ook een bewijs dat het stadje altijd een zekere handelsdynamiek heeft gekend. Een beetje lager, op nummer 13 op de place Nicolai ziet u het maison **Schreiber** **14**. Een elegante gevel (de twee bovenste verdiepingen alleen) van rond 1775 met vensteropeningen in Lodewijk XV-stijl met uitgeholde bovendorpels en een glazen deur beschermd door een fijn bewerkte smeedijzeren balkon. Maison **Otten** **15** op nummer 23, heeft een brede geverfde gevel uit 1724 zoals de muurankers aangeven. Op de muur is nog een antieke gevelsteen te zien met onder een stralende, gouden zon, het opschrift "H 1724 D.H.". **De Edicule Saint-Hubert** **16** werd in 1760 midden op het marktplein geplaatst. Het chronogram op de versierde lijst van het voetstuk luidt "aCCeDaMUS zeLo plUro". Het is een soort beeldkapelletje gewijd aan Sint-Hubertus en Sint-Niklaas om de markt die daar iedere maandag plaatsvond te beschermen. Enkele meters lager, op nummer 5 op de place Albert 1er en bij het houten bord "**Aux Trois Rois**", staat het maison **Crutzen** **17** uit het derde kwart van de 18de eeuw. Het bord is een polychroom voorstelling van de drie wijzen en de H. Maagd met het Kind. Nu het plein oversteken en naar de twee huizen aan de overkant lopen. In het midden op nummer 4, staat het maison **Gaillard-Dupont** **18**, tegenwoordig het "**Maison de Police**". Het is een prachtig voorbeeld van een burgerwoning in neoklassieke stijl van begin 19de eeuw, met drie vooruitspringende middentraveeën waarboven een breed fronton en grote rechthoekige vensteropeningen. De andere woning, op nummer 2 en tussen het vorige en het gemeentehuis gelegen, is het "**Grand Café**" **19** en tegenwoordig "**Stassen Vins**". Dit aan het einde van de 19de eeuw gebouwde huis, was een groot café, maar vooral een alom bekende feestzaal in het Land van Aubel. Uiteindelijk weer teruglopen naar de dienst voor toerisme rechts, aan de andere kant van het straatje "ruelle Göbbelshof".